

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ПОНЯТТЯ МІЖНАРОДНОГО МОРСЬКОГО СПОРУ

Родіон Анатолійович ОНЧУЛЕНКО,
Чернівецький інститут Міжнародного
гуманітарного університету

*Науковий керівник: к. ю. н., доцент
Данелюк В. І.*

В сучасних умовах, коли все більш широке коло міждержавних відносин стає об'єктом міжнародно-правового регулювання, особливого значення набуває виконання всіма державами своїх зобов'язань за міжнародним правом.

Цілий ряд положень Конвенції ООН з морського права 1982 р. направлені на запобігання розбіжностей і конфліктів. З цією метою спеціально передбачено зобов'язання учасників Конвенції – узгоджувати свої дії таким чином, щоб в максимально можливій мірі забезпечити інтереси один одного.

В. Шавров зазначає, що в Статуті ООН для кваліфікації конфліктних відносин використовується поняття «спір» та «ситуація». При цьому, Статут ООН не дає визначення поняття «спору», як і не характеризує співвідношення між поняттями «спір» та «ситуація» [3, с. 273].

У Конвенції ООН 1982 року також відсутнє визначення поняття спору й міжнародного морського спору [2].

Прогалину у визначенні поняття міжнародного спору намагалися заповнити міжнародні судові органи. Так, у справі про концесії Мавромматіса у рішенні Постійної палати міжнародного правосуддя від 30 серпня 1924 року було визначено поняття спору як «розбіжність з приводу певної норми права або факту, конфлікт правових думок чи інтересів між двома сторонами» [5].

Однак це визначення неодноразово критикувалося фахівцями, були й спроби його уточнення в доктрині, особливо після затвердження Статуту ООН [4].

Наступним кроком було уточнення цього визначення у 1962 році Міжнародним Судом ООН у справі про Південно-Західну Африку, коли Суд зазначив, що недостатньо для однієї сторони у спірній справі лише стверджувати існування спору з іншою стороною, але має бути доведено, що претензії однієї сторони були відкинуті іншою стороною [4].

Як правило, термін «міжнародні спори» вживається у двох значеннях. У вузькому значенні під цим терміном розуміються лише ті спори, які характеризуються конкретними учасниками, чітко позначеними взаємними претензіями й певним предметом спору. У широкому сенсі під ним розуміються будь-які конфліктні міждержавні відносини. Серед останніх Статут ООН виділяє особливу категорію – це ситуації, які можуть привести до міжнародного загострення або викликати спір (стаття 34).

Усе вищевикладене повною мірою може застосовуватися до спорів, які виникають у сучасному міжнародному морському праві, що є частиною загального міжнародного права.

Отже, під сучасним міжнародним морським правом розуміють міжнародне морське право вже після його кодифікації, що відбулася після Женевської конференції 1958 року та III Конференції ООН з морського права.

Варте уваги, що в термінології Женевської конвенції з відкритого моря 1958 року закріплений термін «морське право» [1]. Так само оперує терміном «морське право» Конвенція ООН 1982 року [2].

Ідея створення обов'язкової системи врегулювання морських спорів, що забезпечує їх остаточний дозвіл, і була покладена в основу Конвенції ООН 1982 р, яка передбачає багатоступеневу гнучку систему з широким арсеналом засобів мирного вирішення спорів.

Список використаних джерел:

1. Конвенция ООН об открытом море от 29 апреля 1958 года / Офіційний сайт Верховної Ради України: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
2. Конвенция Организации Объединенных Наций по морскому праву (1982 год) / Официальный сайт ООН: <http://www.un.org/russian/documen/convents/lawsea.html>.
3. Международное право : учебник / отв. ред. Ю. М. Колосов, В. И. Кузнецов. – М. : Междунар. Отношения, 1995. – 608 с.
4. Черноудова М. С. Понятие конфликта в международном праве / М. С. Черноудова. *Моск. журн. междунар. права*. 2005. №2. С. 77-92.
5. The Mavrommatis Palestine Concessions. August 30th. 1924. *Publications of the Permanent Court of Justice*. Series A. N 2. P. 11.